

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

С. В. Гаврилюк
18 жовтня 2016 р.

**ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТЕХНІКИ МОНУМЕНТАЛЬНОГО
ЖИВОПИСУ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

галузь знань 02 – культура і мистецтво

спеціальність 023 – образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

освітня програма – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи технології та техніки монументального живопису» для студентів галузі знань 02 – культура і мистецтво, спеціальності 023 – образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, освітньої програми – «Образотворче мистецтво декоративне мистецтво, реставрація».

« _____ » _____, 20__ р. - _____ с.

Розробник: Прокопович Тетяна Анатоліївна, асистент кафедри образотворчого мистецтва, кандидат психологічних наук.

Рецензент: Лесик Олександр Володимирович, доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри Образотворчого мистецтва

Протокол № 2 від "17" вересня 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Лесик О.В.)
(підпис)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв

Протокол № 1 від "28" вересня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Шиманський П.Й.)
(підпис)

Програма навчальної дисципліни схвалено науково-методичною радою університету

протокол № 2 від "19" 10 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни.

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів 6 Модулів 2 Змістових модулів 3	Галузь знань 02 – культура і мистецтво	Вибіркова
	Напрямок підготовки 6.020205 "Образотворче мистецтво"	
Загальна кількість годин 180	Спеціальність 023 – «Образотворче мистецтво декоративне мистецтво, реставрація»	Рік підготовки 2
		Семестр 3
		Лекції 18 год.
		Практичні 42 год.
Всього тижневих: аудиторних 5 Консультації 1 год Самостійна робота 9 год.	Бакалавр	Консультації 12 год
		Самостійна робота 108 год.
		Форма контролю: екзамен (3 семестр)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Основи технології та техніки монументального живопису» є вивчення технік виконання творів монументального мистецтва, а також назви, технологічні характеристики і виразні засоби різноманітних графічних матеріалів та інструментів, а також є формування професійної компетентності художника-живописця шляхом оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками створення творів монументального мистецтва

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи технології та техніки монументального живопису» є вивчення різних технік монументального живопису, здобути знань про виразні засоби, технологічні характеристики, властивості якості живописних художніх матеріалів та інструментів, а також естетичне виховання, та розвиток необхідної художньої культури, яка лежить в основі професійних якостей.

- 1.2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

основні матеріали і техніки виконання, засоби художньої виразності в монументальному живописі, та сакральному мистецтві, основи перспективи, основні закони побудови композиції.

вміти:

володіти різними техніками і технологіями, практичними навичками проведення підготовчих робіт, застосовувати на практиці отримані теоретичні знання при виконанні творів монументального мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни складається із 180 загальної кількості годин. Це 6 кредитів. У програму входить 2 модулі і три змістових модулів, які вміщують 8 тем. Програмою передбачено 18 годин лекцій і 42 години практичних занять. На самостійну роботу відводиться 108 годин. Курс навчальної дисципліни «Основи технології та техніки монументального живопису» вивчається на другому курсі і закінчується складанням іспиту.

4. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усьо го	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Кон суль тац.	Інд.	Сам. роб.	Контр ольна роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
І. Змістовний модуль 1. Матеріали монументального живопису							
Тема 1. Загальні відомості про фарби натурального і штучного походження. Органічні фарби рослинного і тваринного походження. Лаки.	26	2	4			20	-
Тема 2. Застосування інструментів та вибір палітри в монументальному живописі. (палітри, кисті, шпателі, скребки)	17	3	8			6	-
Тема 3 Матеріали монументального живопису і їх ґрунтування (камінь, гіпс, цемент, будівельна цегла, штукатурка, метал, скло, дерево, полотно).	37	3	8	6		20	-
Разом за змістовним модулем 1	80	8	20	6		46	-
Змістовний модуль 2. Монументальний живопис. Види монументального живопису.							
Тема 4. Фресковий живопис. Підготування стіни. Фарби. Живопис по свіжій штукатурці, ретуш фрески, стійкість фрески.	8	2				6	-
Тема 5. Монументальний живопис масляними і темперними фарбами. Підготування стін. Види темперних фарб (темпера на яйці, казеїнова темпера, темпера на штучній емульсії)	14	2	10	2			-
Тема 6. Історичний огляд різних видів монументального мистецтва. Італійська фреска. Візантійський фресковий живопис.	26	2		4		20	-
Тема7. Техніка монументального	32	2	10				

живопису різних майстрів. Копіювання творів монументального мистецтва іконопису.						20	-
Разом за змістовним модулем 2	80	8	20	6		46	-

Змістовний модуль 3. Сучасні техніки настінного живопису.							
Тема8. Сучасні техніки настінного живопису. Мурал. Графіті.	20	2	2			16	-
Разом за змістовним модулем 3	20	2	2			16	-
Усього годин	180	18	42	12		108	

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість Годин
1	Тема 1. Загальні відомості про фарби натурального і штучного походження. Органічні фарби рослинного і тваринного походження. Лаки.	4
2	Тема 2. Застосування інструментів та вибір палітри в монументальному живописі. (палітри, кисті, шпатель, скребки)	8
3	Тема 3 Матеріали монументального живопису і їх грунтування (камінь, гіпс, цемент, будівельна цегла, штукатурка, метал, скло, дерево, полотно).	8
4	Тема 5. Монументальний живопис масляними і темперними фарбами. Підготування стін. Види темперних фарб (темпера на яйці, казеїнова темпера, темпера на штучній емульсії)	10
5	Тема7. Техніка монументального живопису різних майстрів. Копіювання творів монументального мистецтва іконопису.	10
6	Тема8. Сучасні техніки настінного живопису. Мурал. Графіті.	2
	Усього годин	42

6. Консультації.

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість Годин
1	Тема 3 Матеріали монументального живопису і їх грунтування (камінь, гіпс, цемент, будівельна цегла, штукатурка, метал, скло, дерево, полотно).	6
2	Тема 5. Монументальний живопис масляними і темперними фарбами. Підготування стін. Види темперних фарб (темпера на яйці, казеїнова темпера, темпера на штучній емульсії)	2
3	Тема 6. Історичний огляд різних видів монументального мистецтва. Італійська фреска. Візантійський фресковий живопис.	4
	Усього годин	12

7. Самостійна робота

Самостійна робота включає в себе виконання замальовок, композиційних начерків, ескізів і кольорових етюдів до кожної теми практичних занять із застосуванням

відповідних інструментів та технік, а також самостійне опрацювання з підготовкою реферату та презентації.

Таблиця 5

№ з/п	Тема	Кількість Годин
1	Тема 1.. Загальні відомості про фарби натурального і штучного походження. Органічні фарби рослинного і тваринного походження. Лаки.	20
2	Тема 2. Застосування інструментів та вибір палітри в монументальному живописі. (палітри, кисті, шпатель, скребки)	6
3	Тема 3 Матеріали монументального живопису і їх ґрунтування (камінь, гіпс, цемент, будівельна цегла, штукатурка, метал, скло, дерево, полотно).	20
1	Тема 4.Фресковий живопис. Підготування стіни. Фарби. Живопис по свіжій штукатурці, ретуш фрески, стійкість фрески	6
2	Тема 6. Історичний огляд різних видів монументального мистецтва. Італійська фреска. Візантійський фресковий живопис.	20
3	Тема7. Техніка монументального живопису різних майстрів. Копіювання творів монументального мистецтва іконопису.	20
1	Тема8. Сучасні техніки настінного живопису. Мурал. Графіті.	16
	Усього годин	108

8. Методи та засоби навчання

Методи навчання - це основні шляхи, способи навчальної роботи викладача та студентів, за яких отримують певні знання, вміння і навички.

1. **Пояснювально-ілюстративний** – відображає діяльність викладача й студента, значення якого полягає в тому, що викладач повідомляє готову інформацію різними методами, зокрема, словесний метод передачі навчальної інформації (лекція, бесіда, розповідь-пояснення); використовуючи при цьому наочні методи передачі навчальної інформації (ілюстрації, демонстрації), а студенти сприймають, осмислюють і запам'ятовують навчальну інформацію, з подальшим відтворенням отриманих знань;
2. **Метод стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності та самовдосконалення** – полягає в зацікавленні, заохоченні до навчального процесу; стимулювання самостійного мислення при виконанні завдань, що дозволяє сформувати професійні уміння та навички для вирішення репродуктивних, творчих та проблемно-пошукових завдань.
3. **Метод практичного контролю і самоконтролю** – забезпечується практичним методом передачі навчальної інформації (контрольні, практичні роботи, практичні вправи, письмовий контроль, контроль виконання практичних робіт, графічний контроль, практичний самоконтроль, самооцінка);
4. **Метод універсальності** – інтеграція методів різних груп в практичній діяльності викладача, для забезпечення оптимальних шляхів досягнення навчальної мети.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання – (екзамен – 3 семестр)

Забезпечення систематичного, повного, точного і оперативного отримання інформації про навчальний процес, відбувається за допомогою способів діагностичної діяльності. Вони дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу. Викладання курсу згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає діагностику успішності навчання методами контролю. Контроль в свою

чергу використовується у двох видах: поточному та підсумковому. Специфіка курсу полягає у застосуванні методів практичної перевірки та графічного контролю.

Перелік екзаменаційних питань для здійснення підсумкового контролю успішності навчання

Екзаменаційні питання (теоретичні) з дисципліни «Основи технології та техніки монументального живопису» спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

1. Фарби натурального і штучного походження.
2. Органічні фарби рослинного і тваринного походження.
3. Інструменти та вибір палітри в монументальному живописі.
4. Матеріали монументального живопису.
5. Ґрунтування матеріалів монументального живопису.
6. Види монументального живопису.
7. Фресковий живопис.
8. Підготування стіни.
9. Живопис по свіжій штукатурці.
10. Стійкість монументального живопису.
11. Монументальний живопис масляними фарбами.
12. Монументальний живопис темперними фарбами.
13. Види темперних фарб.
14. Техніка монументального живопису різних майстрів.
15. Сучасні техніки настінного живопису.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

Засобами діагностики успішності навчання з курсу «Основи технології та техніки монументального живопису» є завдання для практичних занять, перегляд художніх студентських робіт виконаних згідно завдань для практичних та самостійних робіт, що являються модульним контролем та підсумковий контроль (згідно навчального плану) та теоретичними завданнями.

Модульні контрольні роботи

Змістовний модуль 1. Матеріали монументального живопису

Модульна контрольна робота 1 – Виконати сюжетно-тематичну картину із використанням матеріалів і інструментів для монументального живопису (формуєчі ґрунти, широкі кисті, шпатель). Розмір А-2.

Змістовний модуль 2. Монументальний живопис. Види монументального живопису.

Модульна контрольна робота 2 - Виконати копію твору майстра монументального живопису: пейзаж, натюрморт, портрет, сюжетний твір (виконується матеріалом відповідно до оригіналу).

Змістовний модуль 3. Сучасні техніки настінного живопису.

Модульна контрольна робота 3 – Виконати сюжетно-тематичний твір сучасного монументального живопису. Розмір А-2. Матеріали – акрил, аерозольні фарби, олійні фарби.

11. Розподіл балів, які утримують студенти

Оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Основи технології та техніки монументального живопису» здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумковий бал

(максимально – 100 балів) можна набрати двома способами з урахуванням балів набраних за результатами модульних контрольних робіт без здачі екзамену (заліку) та без врахування цих балів, але зі здачею екзамену (заліку). В першому випадку поточна семестрова оцінка визначається, як сума трьох складових:

- Сумарної кількості балів за поточний контроль, що включає бали за аудиторні завдання (40 балів);
- Сумарної кількості балів за модульні контрольні роботи, а саме перегляд робіт (максимально 60 балів)

Під час оцінювання береться до уваги відповідність роботи до теми, правильність рішення композиційних задач, технічне виконання, художній рівень роботи, творчий підхід до роботи, володіння технічними навиками згідно методичних вимог.

Форми навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Форма оцінювання: поточне оцінювання, модульний контроль, екзамен.

Таблиця 6

Поточний контроль (мах = 40 балів)				Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загал ьна кільк ість балів
Модуль 1				Модуль 2			
Змістовий Модуль 1	Змістовий Модуль 2		Змістовий Модуль 3	МКР 1	МКР 2	МКР 3	
T.3	T.5	T.7	T.8	20	20	20	100
10	10	10	10				

Поточне оцінювання

Таблиця 7

Оцінка за 10- бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
9-10	"Відмінно" – Правильність композиційної побудови зображення, вільне володіння технікою, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
7-8	"Добре" – Правильність композиційної побудови зображення, вільне володіння технікою, але мають незначні технічні недоліки, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
5-6	"Задовільно" – Незначні помилки композиційної побудови зображення, задовільне володіння технікою, технічні недоліки, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
3-4	"Незадовільно ", з можливістю повторного складання; - Незначні помилки композиційної побудови зображення, володіння технікою на низькому технічному рівні, не дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
0-2	"Незадовільно ", з обов'язковим повторним курсом; - Значні помилки композиційної побудови зображення, володіння технікою на низькому технічному рівні, не дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.

Модульний контроль

Таблиця 8

Оцінка за 30- бальною шкалою	Оцінка за 20- бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
27-30	20-18	" <i>Відмінно</i> " – Правильність композиційної побудови зображення, вільне володіння технікою, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
20-26	14-17	" <i>Добре</i> " – Правильність композиційної побудови зображення, вільне володіння технікою, але мають незначні технічні недоліки, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
15-19	9-13	" <i>Задовільно</i> " – Незначні помилки композиційної побудови зображення, задовільне володіння технікою, технічні недоліки, дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
10-14	5-8	" <i>Незадовільно</i> ", з можливістю повторного складання; - Незначні помилки композиційної побудови зображення, володіння технікою на низькому технічному рівні, не дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.
0-9	0- 4	" <i>Незадовільно</i> ", з обов'язковим повторним курсом; - Значні помилки композиційної побудови зображення, володіння технікою на низькому технічному рівні, не дотримання технологічних процесів при копіювання творів і підготовчих робіт.

Підсумкове оцінювання
Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Таблиця 9

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D	Задовільно	
60-66	E		
1-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (повторне складання)

Оцінка "відмінно" (А, 90-100 балів). Виконані завдання на високому художньому рівні, технічно бездоганні, відмінне володіння виражальними засобами і прийомами, включають творчий підхід у композиційному і колористичному вирішенні, повне розуміння законів і використання правил композиції.

Оцінка "добре" (BC, 75-89 балів). Виконані завдання на високому художньому рівні, технічно виконані з незначними помилками, добре володіння виражальними засобами і прийомами, включають творчий підхід у композиційному і колористичному вирішенні, розуміння законів і використання правил композиції.

Оцінка "задовільно" (DE, 60-74 бали). Виконані завдання на недостатньому художньому рівні, технічно недосконалі, наявність помилок, низький рівень володіння виражальними засобами і прийомами, але включають творчий підхід у композиційному і колористичному вирішенні.

Оцінка "незадовільно" (Fх, 1-59 балів, з можливістю повторного складання). Виконані завдання на низькому технічному рівні, низький рівень володіння виражальними засобами і прийомами, творчий підхід у композиційному і колористичному відсутній, не розуміння законів і правил композиції.

8. Список джерел

1. Араухо И. Архитектурна композиция / И. Араухо. – М.: Высшая школа, 1982. – 207с.
2. Бартенев І. А. Батажкова В. Н. Нариси історії архітектурних стилів : навчальний посібник / І. А. Бартенев. - М. : Образотворче мистецтво, 1983. - 124 с.
3. Басанець Л. В. Живопис [Текст] / Л. В. Басанець. – Одеса : ОДП, 2002 – 128 с.
4. Валеріус С. С. Монументальна живопис. Сучасні проблеми : навчальний посібник для студентів художніх закладів / С. С. Валеріус. - М.: Искусство, 1979. - 200 с.
5. Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.
6. Губаль Б. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір: навч. посібник / Б. Губаль. – Т.: ПЦ Матвей, 2011. – 240 с.
7. Жданова Н. С. Перспектива: учебное пособие / Н. С. Жданова. – М. : Владос, 2004. – 224 с.
8. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти : навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів / М. А. Кириченко, - К. : Вища школа, 2002. – 188 с.
9. Кирцер Р. М. Рисунок и живопись / Р. М. Кирцер. – М. : Высшая школа, 1992.- 270 с.
10. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: учеб. пособие / Ю.М. Кирцер. – М.: ВПШ, 1997. – 271 с.
11. Мельник А. М. Український живопис ХХ – ІХ ст.: Альбом / А. М. Мельник. – К. : Галерея, 2007. – 304 с.
12. Михайленко В. Є. Основи композиції / В. Є. Михайленко. – К. : Каравела, 2004. – 304 с.
13. Придатко Т. В. Мистецтво України 1991-2003 / Т. В. Придатко, З. В. Чегусова, Т. Ю. Складенко. – К. : Мистецтво, 2003. – 256 с.
14. Ратничин В. М. Перспектива : учеб. пособие для студентов художественного института / В. М. Ратничин. – К. : Вища школа, 1992. – 232 с.
15. Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека / Н. Н. Ростовцев. – М. : Свет, 1989. – 215 с.
16. Унковский А.А. Живопись: Вопросы колорита: учеб. пособие / А.А. Унковский. – М.: Просвещение, 1978. – 160 с.

Ресурси

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.